

2066-012

De Ontwerp-Omgevingsvisie in vogelvlucht

***Visie en uitvoeringsprogramma voor de ontwikkeling
van de fysieke leefomgeving van de provincie Overijssel***

december 2008

Visie voor het land over de IJssel

Wat waarderen de inwoners van Overijssel het meest in hun provincie? Grote kans dat hij of zij lovend spreekt over de veelzijdigheid die 'het land over de IJssel' herbergt. Onze enquête onder inwoners van Overijssel bevestigt dit. Naast het stimuleren van de werkgelegenheid blijkt uit deze enquête dat onze inwoners gehecht zijn aan het Overijsselse landschap zoals het nu is. Daarmee leggen zij bij de provincie de uitdaging neer om een toekomstperspectief te ontwikkelen, waarmee we ruimte bieden aan economische ontwikkeling en tegelijkertijd de kwaliteit van het Overijsselse landschap versterken. Daarvoor is beleid nodig en instrumenten om dat beleid uit te voeren. In de Ontwerp-Omgevingsvisie beschrijven we de visie en het uitvoeringsprogramma van Gedeputeerde Staten voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van de provincie Overijssel. Dit doen we voor een toekomstvaste groei van welvaart en welzijn, met een verantwoord beslag op de beschikbare natuurlijke voorraden.

Wat is de Omgevingsvisie?

De provincie Overijssel voegt het Streekplan, Verkeers- en Vervoersplan, Waterhuishoudingsplan en Milieubeleidsplan samen tot één Omgevingsvisie. Daarmee is deze visie het centrale provinciale beleidsplan voor het fysieke leefmilieu in Overijssel. Ons vizier is daarbij gericht op 2020 en verder. Een groot deel van het bestaande beleid zetten we voort. Toch zijn er ook opmerkelijke veranderingen in ons beleid en vooral in onze manier van werken.

- Voorheen moest de provincie de bestemmingsplannen van gemeenten goedkeuren. Met de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening (Wro) is die goedkeuringsbevoegdheid verdwenen. In de Omgevingsvisie benoemen we onze provinciale belangen én geven we aan hoe we de maatschappelijke opgaven – samen met onze partners – gaan realiseren. Ook is de Omgevingsvisie een structuurvisie onder de nieuwe Wro.
- De Omgevingsvisie is een integrale visie, waarin we verschillende beleidsonderwerpen op elkaar afstemmen.
- We voelen ons verantwoordelijk voor de daadwerkelijke realisering van de Omgevingsvisie. De Wro en de Waterwet geven ons bovendien de beschikking over een aantal instrumenten om ons

beleid vorm te geven. Het accent ligt daarbij op sturing vooraf.

- We willen plannen ontwikkelen aan de hand van gebiedskenmerken en keuzes voor duurzaamheid.
- We gaan uit van de gedachte "decentraal wat kan, centraal wat moet". We willen bestuurlijke partners op een zo laag mogelijk schaalniveau ruimte bieden om op eigen gezag te handelen. Hiermee geven we vertrouwen en doen we ook een beroep op de verantwoordelijkheid van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Leidende thema's: duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit

De thema's die in de Omgevingsvisie aan bod komen zijn op zich niet nieuw; het zijn thema's waar de provincie zich al jaren mee bezig houdt. In de Ontwerp-Omgevingsvisie zijn deze thema's ingevuld aan de hand van twee elementen die leidend zijn voor alle beleidskeuzes die we maken: duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit.

Duurzaamheid

Voor duurzaamheid hanteren we de definitie: "Duurzame ontwikkeling voorziet in de behoefte van de huidige generatie, zonder voor toekomstige generaties de mogelijkheden in gevaar te brengen om ook in hun behoeften te voorzien." De keuze voor duurzaamheid uit zich bijvoorbeeld in de grote aandacht voor zuinig ruimtegebruik, de wateropgave en onze bijdrage aan reductie van broeikasgassen.

Ruimtelijke kwaliteit

Onze ambitie is een kwaliteitsontwikkeling in gang te zetten, waarbij elk project, elke ontwikkeling iets bijdraagt aan de kwaliteit van de leefomgeving. Ruimtelijke kwaliteit wordt daarmee een vanzelfsprekend resultaat van handelen! We willen de ruimtelijke kwaliteit vooral versterken door essentiële gebiedskenmerken te verbinden aan nieuwe ontwikkelingen.

Maar wat we verstaan we onder ruimtelijke kwaliteit? De essentie van handelen met ruimtelijke kwaliteit is dat het leidt tot een omgeving die mooi is, klopt, iets toevoegt, en een tijd mee kan; er is uitgehaald wat er in zit. Kortom, ruimtelijke kwaliteit definiëren we als datgene wat ruimte geschikt maakt en houdt wat voor mens, plant en dier belangrijk is.

Beleidsambities en provinciaal belang

Op deze pagina staan onze beleidsambities voor de thema's van provinciaal belang. Met deze beleidsambities realiseren we duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit, in het licht van de huidige opgaven en kansen. In de Ontwerp-Omgevingsvisie zijn ook de acties beschreven om die ambities te realiseren.

Centrale ambitie: Toekomstvaste groei van welvaart en welzijn met een verantwoord beslag op de beschikbare natuurlijke voorraden

Welzijn

1. Woonomgeving

Aantrekkelijke en gevarieerde woonmilieus, die voorzien in woonvraag:

- voldoende en flexibel aanbod van woonmilieus, die voorzien in vraag;
- beschikbaarheid van hoogwaardige voorzieningen.

4. (Binnen)steden en landschap

Behoud en versterken van de verscheidenheid en identiteit van (binnen)stedelijke kwaliteit en mooie landschappen in het buitengebied:

- versterken identiteit en onderlinge diversiteit van landschappen en dorpen;
- behoud en versterken cultureel erfgoed (monumenten, industrieel en agrarisch erfgoed);
- versterken kernkwaliteiten (binnen)steden (monumenten, architectuur, water/groen, culturele voorzieningen, stationsgebieden).

7. Veiligheid en gezondheid

Veilig, gezond en schoon kunnen wonen, werken, recreëren en reizen:

- Zorgen voor waterveiligheid, externe veiligheid en verkeersveiligheid;
- bevorderen van een gezond leefmilieu;
- bieden van bescherming tegen wateroverlast.

Welvaart

2. Economie en vestigingsklimaat

Een vitale en zichzelf vernieuwende regionale economie, met voldoende en diverse vestigingsmogelijkheden voor kennisintensieve maakindustrie en MKB:

- vitale werklocaties, die aansluiten bij de vraag van ondernemingen;
- ontwikkelingsmogelijkheden voor schaalvergroting en verbreding in de landbouw;
- ontwikkelingsmogelijkheden en kwaliteitsverbetering toerisme en recreatie.

5. Bereikbaarheid

Een vlotte en veilige reis over weg, water, spoor en per fiets van en naar stedelijke netwerken en streekcentra binnen en buiten Overijssel:

- goede bereikbaarheid voor het autoverkeer van en naar stedelijke netwerken en streekcentra;
- vergroten van kwaliteit en aandeel openbaar vervoer;
- vergroten van kwaliteit en aandeel fietsverkeer;
- versterken van kwaliteit en aandeel goederenvervoer over water en spoor, faciliteren over de weg.

8. Energie

Een betrouwbare en veilige energievoorziening met beperking van uitstoot broeikasgassen:

- bevorderen van duurzame energie-opwekking (biomassa, wind, zon, bodem);
- bevorderen van energiebesparing (in bebouwde omgeving).

Natuurlijke voorraden

3. Natuur

Behoud en versterking van de rijkdom aan plant- en diersoorten (biodiversiteit):

- vitaal en samenhangend stelsel van natuurgebieden (EHS, robuuste verbindingzones, Natura 2000);
- behoud en versterking van verspreide bos- en natuurwaarden.

6. Watersysteem en klimaat

Watersystemen met goede ecologische en chemische kwaliteit, die voor de lange termijn klimaatbestendig en veilig zijn:

- optimale watercondities (kwaliteit en kwantiteit) voor landbouw, wonen, natuur en landschap;
- betrouwbare drinkwatervoorziening (kwaliteit en kwantiteit);
- voorbereid zijn op langetermijneffecten van klimaatverandering (veiligheid en droogte).

9. Ondergrond

Balans behouden tussen gebruik en bescherming van de ondergrond:

- beschermen van intrinsieke bodemeigenschappen en aardkundige en archeologische waarden;
- zorgvuldig gebruik van de ondergrond (energie, zoutwinning, opslag, zandwinning, KWO, hoofdtransportleidingen).

Waar kiezen we concreet voor?

Enkele belangrijke beleidskeuzes waarmee wij onze ambities willen realiseren.

- Plannen en projecten ontwikkelen aan de hand van gebiedskenmerken en keuzes voor duurzaamheid (zie ook het voorbeeld uit de Catalogus Gebiedskenmerken, pagina 10 en 11).
- Een continu en beleefbaar watersysteem als dragende structuur van Overijssel: we verbinden de wateropgave meer met natuuropgaven. Waterveiligheid staat daarbij voorop.
- Natuur als ruggegraat, ontsloten in de flanken. We gaan voor realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur in 2018.
- Door meer aandacht voor herstructurering zetten we in op een breed spectrum aan woon-, werk- en mixmilieus: dorpen en steden worden gestimuleerd hun eigen kleur te ontwikkelen.
- Investeren in een hoofdinfrastructuur voor wegverkeer, trein, fiets en vervoer over water, waarbij veiligheid en doorstroming centraal staan. Uiteraard bekijken we hoe we dat in specifieke situaties het beste kunnen realiseren. Zo onderzoeken we nog diverse (snelheids)varianten voor de N 340, waarover nog besluitvorming moet plaatsvinden. Wij vinden dat ontwikkelingen die een hoge mate van mobiliteit meebrengen alleen gelokaliseerd mogen zijn rond de infrastructuur (wegaansluitingen, stations, havens).
- Zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik bij bebouwing door de zogenaamde 'SER-ladder' als regel voor Overijssel in te voeren. Deze methode gaat ervan uit dat je eerst het gebruik van de ruimte optimaliseert, dan de mogelijkheid van meervoudig ruimtegebruik onderzoekt en dan pas de mogelijkheid om het ruimtegebruik uit te breiden bekijkt. Hierbij vinden wij afstemming tussen gemeenten over woningbouwprogramma's en bedrijfslocaties noodzakelijk.
- Ontwikkelingsmogelijkheden voor landbouw zeker stellen, met behoud en versterking van ruimtelijke kwaliteit. We bouwen op die manier voort aan de kenmerkende structuren van de agrarische cultuurlandschappen. Verder vinden wij dat ontwikkelingen in de groene ruimte alleen mogelijk moeten zijn als de sociaaleconomische structuur en de ruimtelijke kwaliteit worden versterkt.
- Forse reductie van de uitstoot aan broeikasgassen door een energiepact af te sluiten met partners en door ruimtelijke mogelijkheden te creëren voor duurzame energie, zoals windenergie, biomassa, koudewarmteopslag en zonne-energie.

Inspraak en informatiebijeenkomsten

Gedeputeerde Staten hebben op 18 november de Ontwerp-Omgevingsvisie vastgesteld en na bespreking door Provinciale Staten zal de Ontwerp-Omgevingsvisie op 22 december 2008 ter inzage worden gelegd. Dit betekent dat u gedurende een periode van tien weken – tot 1 maart 2009 – mondeling of schriftelijk uw zienswijze op de Ontwerp-Omgevingsvisie bij ons kunt indienen. Deze zienswijze kunt u sturen naar: Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel, t.a.v.: S. Peeters, secretariaat Omgevingsvisie, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.

Informatiebijeenkomsten

In de periode januari-februari 2009 organiseren we in diverse gemeentehuizen informatiebijeenkomsten voor inwoners van Overijssel:

1.	Steenwijk	ma	12 januari
2.	Kampen	do	15 januari
3.	Zwolle	do	22 januari
4.	Hardenberg	ma	26 januari
5.	Tubbergen	ma	02 februari
6.	Enschede	wo	04 februari
7.	Almelo	ma	09 februari
8.	Deventer	do	12 februari
9.	Nijverdal	di	17 februari
10.	Goor	ma	23 februari
11.	Raalte	di	24 februari

Nadere informatie vindt u op www.omgevingsvisie.nl

Vervolg

Provinciale Staten zullen in maart enkele hoorzittingen in de provincie houden om nader geïnformeerd te worden over de achtergronden van de zienswijzen. Voor de commissiebehandeling in mei 2009 zullen Gedeputeerde Staten de definitieve Omgevingsvisie en een reactienota op de zienswijzen aan Provinciale Staten aanbieden. Daarna kan de vaststelling in juni 2009 plaatsvinden. De uiteindelijke Omgevingsvisie kan dus ten opzichte van dit Ontwerp gewijzigd worden naar aanleiding van zienswijzen en behandeling in Provinciale Staten.

Onze keuzes en ambities op één kaart

Onze gedachten over ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid en de ambities en keuzes die daaruit voortvloeien, hebben geleid tot een zestal ontwikkelingsperspectieven. Op de kaart 'Beleidsperspectieven', in het midden van deze brochure, is de inhoud van deze ontwikkelingsperspectieven verbeeld. We maken onderscheid tussen ontwikkelingsperspectieven voor de Groene omgeving (het grondgebied buiten steden, dorpen en hoofdinfrastructuur) en de Stedelijke omgeving (de steden, dorpen en hoofdinfrastructuur). Hieronder vindt u een beschrijving van wat u zoal op de kaart met beleidsperspectieven tegen komt.

Groene omgeving

1. Realisatie groene en blauwe hoofdstructuur

U vindt op de kaart een aaneengesloten structuur van natuurgebieden. Daar is ruimte voor ontwikkeling van natuur (EHS, Natura 2000, ecologische verbindingzones) volgens de gebiedskenmerken. Dit combineren we met een continu en herkenbaar watersysteem, om zo bij te dragen aan de veerkracht en continuïteit van het watersysteem.

2. Buitengebied – accent agrarische productie

Dit ontwikkelingsperspectief omvat twee aspecten. Enerzijds open gebieden waar verdere modernisering en schaalvergroting van de landbouw royaal de ruimte krijgen (op de kaart: schoonheid van de moderne landbouw), anderzijds landbouwontwikkelingsgebieden (LOG's) die voorkomen in diverse landschapstypen en waar ruimte is voor ontwikkeling van intensieve veehouderij.

3. Buitengebied – accent veelzijdige gebruiksruimte

In dit ontwikkelingsperspectief is sprake van verweving van functies (op de kaart: Mixlandschap met landbouw, natuur, water en wonen). Aan de ene kant melkveehouderij en akkerbouw als belangrijke vorm van landgebruik en aan de andere kant gebruik voor landschap, natuur, milieubescherming, cultuurhistorie, recreatie, wonen of andere bedrijvigheid. We verbinden de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw via gebiedskenmerken met behoud en versterking van cultuurhistorische, natuurlijke en landschappelijke elementen. Grootchalige landbouw heeft hier de ruimte, maar op sommige plekken vraagt de inpassing in kleinschalige landschappen om heldere gebruiksregels (zie Catalogus Gebiedskenmerken).

In de buurt van de 'groen-blauwe hoofdstructuur' liggen soms kansrijke flanken in het mixlandschap. In deze flanken creëren we entrees die de groen-blauwe hoofdstructuur toegankelijk maken, door gebruik te maken van bijzondere functiecombinaties als landbouw en natuur, specifieke vormen van verblijfsrecreatie en wonen met natuur en/of water.

Stedelijke omgeving

4. Steden als motor

Steden zijn de motor voor economische ontwikkeling. Dit betekent dat we hier een breed aanbod van diverse woon- en werkmilieus de ruimte geven. Immers, (kennisintensieve) maakindustrie heeft andere bedrijfslocaties nodig dan een dienstverlenende zelfstandige zonder personeel. In steden hebben we aandacht voor verbindingen tussen mobiliteit, cultuurhistorie, kenniscentra en woon- en werklocaties. Stationsgebieden zijn naast overstappunt voor diverse vervoersvormen de voorkeurslocatie voor functies die boven- lokale mobiliteit meebrengen. Hetzelfde geldt voor stadsassen die deze gebieden verbinden met de weghoofdinfrastructuur. Stadsrandzones zijn de gebieden met bijvoorbeeld kansen voor recreatie, nieuwe landgoederen en goede verbindingen tussen groene en stedelijke omgevingen. Hier is ook ruimte voor stedelijke uitbreiding aan de hand van de Catalogus Gebiedskenmerken.

5. Dorpen en kernen als veelzijdige leefmilieus

Dorpen en kernen vullen het palet van diverse woon- en werkmilieus verder aan. Hierbij zoeken we naar eigenheid door trouw te blijven aan karakteristieke bouw en de verhouding tot het omliggende landschap (ontwikkeling van woon- en werklocaties volgens gebiedskenmerken). Het omliggende landschap maken we toegankelijker door open en zorgvuldig ingerichte dorpsranden.

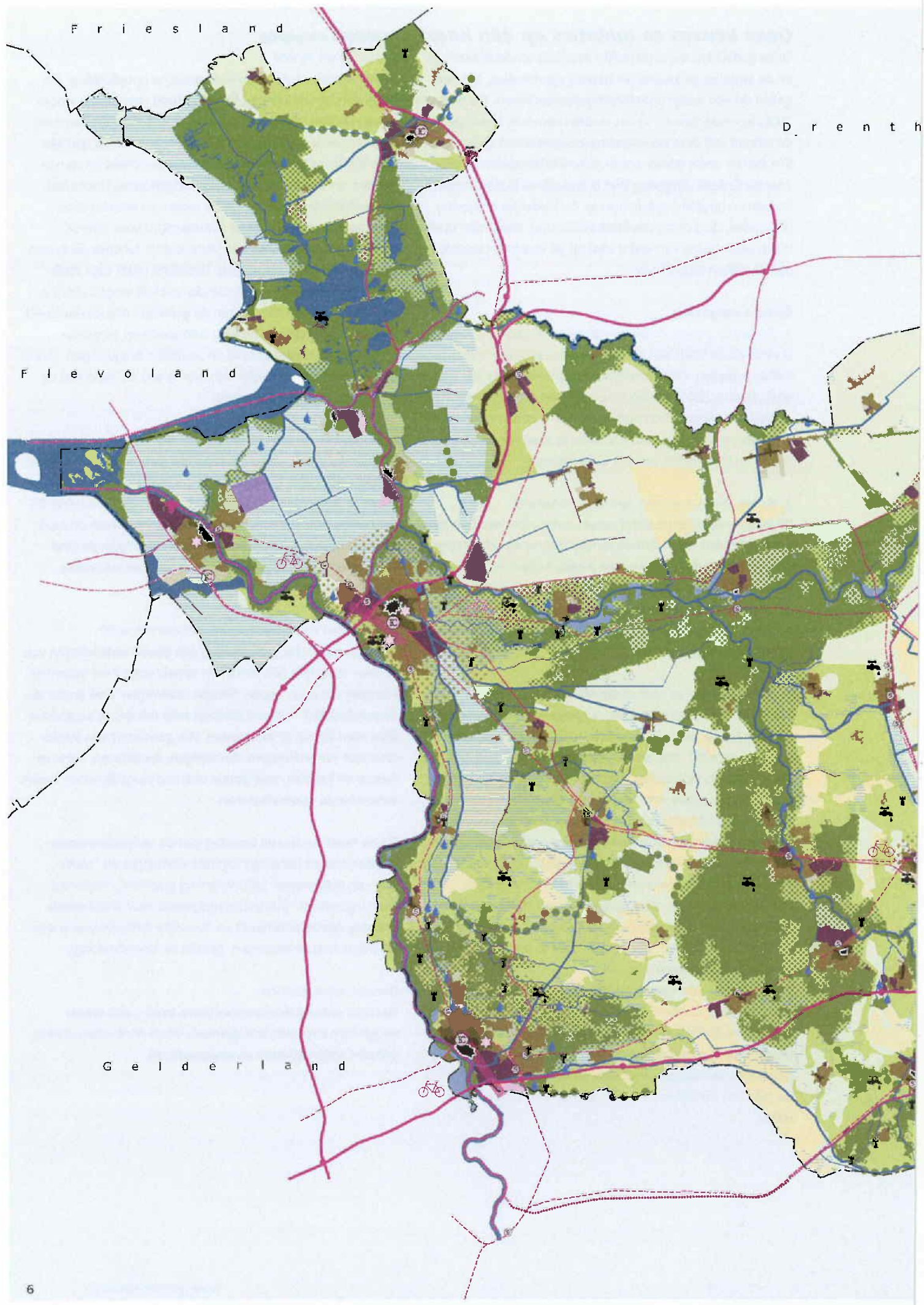
6. Compleet en ondersteunend vervoersnetwerk

Voor economische ontwikkeling zijn goede verbindingen van en naar stedelijke netwerken en streekcentra heel belangrijk. Het gaat om auto, spoor, fiets en vaarwegen. Hoe groter de 'knoopkwaliteit' van een stedelijk netwerk des te aantrekkelijker voor bedrijven en mensen. We gaan voor een hoofdstructuur van snelwegen, autowegen, spoorlijnen, fietssnelwegen en kanalen, met goede overstapmogelijkheden tussen verschillende vervoersvormen.

Op de kaart vindt u de invulling van dit ontwikkelingsperspectief aan de hand van legenda elementen als 'spoor-, vaar- en autowegen' (doorstroming prioriteit), 'regionaal overslagcentrum' (ontwikkelingsgebied voor multimodale overslag goederenvervoer) en 'kansrijke fietssnelweg' (hoogwaardige fietsverbindingen, gericht op doorstroming).

Overige aanduidingen

Naast de ontwikkelingsperspectieven vindt u ook enkele geografisch bepaalde beleidskeuzes (zoals drinkwaterwinning, primaire watergebieden en landgoederen).

Beleidsperspectieven Omgevingsvisie

aanduidingen

1. realisatie groene en blauwe hoofdstructuur

- aaneengesloten structuur van natuurgebieden
- continu en herkenbaar watersysteem

2. buitengebied accent productie

- schoonheid van de moderne landbouw
- landbouwonwikkelingsgebied

3. buitengebied accent veelzijdige gebruiksruimte

- mixlandschap met landbouw, natuur, water en wonen als goede buren
- flank in het mixlandschap

4. steden als motor

5. dorpen en kernen als veelzijdige leefmilieu

breed spectrum woon-, werk- en mixmilieu

- historische kern, binnenstad
- bebouwingsschil 1900 - 1955
- woonwijk 1955 - nu
- geplande woonwijk
- bedrijventerrein 1955 - nu
- gepland bedrijventerrein
- glastuinbouw

bijzondere gebiedscondities benutten:

- kenniscentrum
- stadsas
- stationsgebied

6. compleet en ondersteunend vervoersnetwerk

- autosnelweg en op- en afrit
- autoweg
- spoor
- vaarweg
- vliegveld
- regionaal overslagcentrum
- kansrijke fietssnelweg

overige aanduidingen

- beekdal, laagte of veenweidegebied
- stadsrandgebied
- drinkwaterwinning
- landgoed
- primair watergebied of waterbergingsgebied

Beleidsinformatie nov.2008 nr.08295271

0 10km

Uitvoering: resultaat door partnerschap

Het motto van het provinciale beleid is: vertrouwen, verbinden, versnellen. We gaan uit van vertrouwen in bestuurlijke en maatschappelijke partners, we verbinden verschillende disciplines en diverse partijen en door helder en daadkrachtig optreden versnellen we in de uitvoering. In de Omgevingsvisie sluiten we hierbij aan in onze werkwijze, ons uitvoeringsmodel en in onze keuze voor instrumenten.

Onze werkwijze

Voorop staat ons streven om maatschappelijke resultaten te boeken waar inwoners van Overijssel belang aan hechten. Daarom vinden wij het noodzakelijk om:

- complexe maatschappelijke uitdagingen samen met publieke, private en maatschappelijke partners aan te pakken. De provincie Overijssel staat bekend om haar streven om in vitale coalities samen met partners aansprekende resultaten te boeken. Die lijn zetten we voort;
- uit te gaan van de gedachte "decentraal wat kan, centraal wat moet". Bestuurlijke partners op een zo laag mogelijk schaa niveau ruimte te bieden op eigen gezag te handelen. Dat betekent dat we op aantal punten gemeenten meer ruimte geven hun lokale verantwoordelijkheid vorm te geven. De verdeling van woningbouwopgaven of bedrijven-terreinen over gemeenten vinden wij wel van provinciaal belang, maar de locatiekeuze binnen een gemeente niet meer. Een voorwaarde is wel dat er recht gedaan wordt aan de gebiedskenmerken;
- bestuurlijke en ambtelijke drukte te beperken door eenvoudige en heldere regels;
- beleidsterreinen met elkaar te verbinden en integraal beleid te ontwikkelen;
- sturing te concentreren op wat we inhoudelijk van provinciaal belang achten. In de verordening zullen we sturing via kwaliteitsvoorwaarden vormgeven, onder andere door te refereren aan de gebiedskenmerken (zie het voorbeeld uit onze Catalogus Gebiedskenmerken, pagina 10 en 11).

De kwaliteitsvoorwaarden kunnen een verschillende 'hardheid' hebben:

- normstellende kwaliteitsvoorwaarden: de provincie houdt hier actief toezicht op; het waarborgen van publieke belangen staat centraal;
- richtinggevende kwaliteitsvoorwaarden: de provincie houdt hier geen intensief toezicht op. Deze voorwaarden bieden een wenselijk ontwikkelingsperspectief. Als een gemeente een andere ontwikkeling wil, vertrouwen we erop dat die gemeente met ons overlegt over de wijze waarop de voorgestane ontwikkeling de ruimtelijke kwaliteit kan versterken;
- inspirerende kwaliteitsvoorwaarden: de provincie

houdt geen toezicht, gemeenten zijn vrij elke ontwikkeling vorm te geven en kunnen zich daarbij laten inspireren door deze voorwaarden. Wij faciliteren door het delen van kennis en goede voorbeelden, bijvoorbeeld via het Atelier Overijssel.

Uitvoeringsmodel

Bij een initiatief tot woningbouw, bedrijfslocaties, toeristisch-recreatieve voorzieningen, natuurontwikkeling, landbouw, water, enz. kan met ons uitvoeringsmodel, in drie niveaus, bepaald worden of er behoefte aan is, waar het past in de ontwikkelingsvisie en hoe het uitgevoerd kan worden. Alle uitvoeringsacties zijn te plaatsen in de samenhang van 'generieke beleidskeuzes', 'ontwikkelingsperspectieven' en 'gebiedskenmerken'. In een schema ziet dit er als volgt uit:

Uitvoeringsmodel Omgevingsvisie Overijssel

Generieke beleidskeuzes ('of' een ontwikkeling kan plaatsvinden)

Generieke beleidskeuzes vloeien voort uit keuzes van EU, Rijk of provincie. Het zijn keuzes die bepalend zijn of ontwikkelingen nodig dan wel mogelijk zijn. Het gaat dan om het volgende:

- reserveringen voor waterveiligheid, randvoorwaarden voor externe veiligheid, grondwaterbeschermingsgebieden, bescherming van de ondergrond (aardkundige en archeologische waarden), landbouwon ontwikkelingsgebieden voor intensieve veehouderij, begrenzing van Nationale Landschappen, Natura 2000-gebieden, Ecologische Hoofdstructuur, verbindingzones, enz. De generieke beleidskeuzes zijn vaak normstellend;
- voor woningbouw, bedrijfslocaties en voorzieningen in zowel de groene als stedelijk omgeving hanteren we bovendien de zogenaamde SER-ladder. Deze komt er kort gezegd op neer dat eerst bestaande bebouwing en herstructurering worden benut, voordat er uitbreiding kan plaatsvinden;
- ook valt hieronder dat we van gemeenten vragen om afspraken te maken over hun ruimtelijke ontwikkelingsplannen met buurgemeenten. Dit vragen we onder andere bij woningbouw en bij bedrijventerreinen. Zo bereiken wij een optimaal afgestemd en zuinig ruimtegebruik.

Ontwikkelingsperspectieven ('waar' een ontwikkeling kan plaatsvinden)

Binnen de Omgevingsvisie hebben we zes ontwikkelingsperspectieven beschreven voor de groene en stedelijke omgeving. Met dit spectrum geven we ruimte voor het realiseren van onze beleids- en kwaliteitsambities. De ontwikkelingsperspectieven geven richting wat waar ontwikkeld zou kunnen worden. De ontwikkeling van natuur past bijvoorbeeld niet in het ontwikkelingsperspectief 'Buitengebied – accent productie' of in 'Steden als motor'. De aanleg van een bedrijventerrein langs de hoofdinfrastructuur past bijvoorbeeld wel in het ontwikkelingsperspectief 'Steden als motor'. Deze ontwikkelingsperspectieven vindt u terug op onze beleidsperspectievenkaart in het midden van deze brochure.

Gebiedskenmerken ('hoe' een ontwikkeling uitgevoerd kan worden)

Bij (nieuwe) ontwikkelingen willen we de ruimtelijke kwaliteit versterken. Dit doe we vooral door gebiedskenmerken te verbinden aan nieuwe ontwikkelingen. Deze gebiedskenmerken zijn te onderscheiden in vier lagen: een natuurlijke laag (in en op de bodem); een laag van het agrarisch cultuurlandschap (grootschalig gebruik en inrichting van de bodem); een stedelijke laag (bebouwing en infrastructuur) en een lust & leisure-laag (toerisme, recreatie en landgoederen).

De kwaliteitsopgaven en -voorwaarden op basis van deze gebiedskenmerken kunnen te maken hebben

met landschappelijke inpassing, infrastructuur, milieu-aspecten, bodemaspecten, cultuurhistorie, toeristische en recreatieve aantrekkingskracht, natuur, water enz. De gebiedskenmerken zijn soms normstellend, maar meestal richtinggevend of inspirerend.

De bijlage 'Catalogus Gebiedskenmerken' geeft meer in detail inzicht in de kenmerken van verschillende gebieden, wat daarin van provinciaal belang is voor hoe een ontwikkeling invulling krijgt. Hoe ziet dit er concreet uit? Op pagina 10 en 11 vindt u een voorbeeld uit onze Catalogus Gebiedskenmerken.

Keuze voor instrumenten

Bij alle ambities en doelstellingen geven we in de Omgevingsvisie aan welke mix aan instrumenten we van plan zijn in te zetten om resultaat te boeken. De instrumenten die we inzetten om onze beleidsambities te realiseren, zijn:

- verordening (inclusief toezicht en handhaving);
- (prestatie)afspraken;
- gebiedsontwikkelings- en uitvoeringsprojecten;
- subsidies en fondsen;
- kennis verwerven en delen.

In de Ontwerp-Omgevingsvisie staan realisatieschema's die de hele mix van instrumenten, bij een bepaalde doelstelling, in tabelvorm weergeven. Hieronder zijn voor alle instrumenten enkele voorbeelden gegeven, die in de Ontwerp-Omgevingsvisie bij diverse doelstellingen staan.

Regels in verordening

Bijvoorbeeld:

- zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik;
- geen weidewinkels;
- bovenlokaal afgestemde Woonvisie.

(Prestatie)afspraken

Bijvoorbeeld:

- onderbouwen behoeften bedrijven-terreinen;
- benutten van erfgoed;
- externe veiligheid.

Gebiedsontwikkeling/ uitvoeringsprojecten

Bijvoorbeeld:

- IJsseldelta-Zuid;
- luchthaven Twente;
- A1-zone;
- Ruimte voor de Vecht.

Subsidies en fondsen

Bijvoorbeeld:

- energiepact;
- kwaliteitsimpuls Groene omgeving;
- regionaal samenwerkingsprogramma-Luchtkwaliteit.

Kennis verwerven en delen

Bijvoorbeeld:

- onderzoek droogte;
- Onderzoek agro-productieparken;
- AtelierOverijssel.

Wat staat er allemaal in de Ontwerp-Omgevingsvisie?*

Hoofdstuk Beschrijving inhoud

2	Als eerste bouwen wij onze ontwikkelingsvisie stap voor stap op: we zetten onze centrale beleidsambities neer, werken uit wat we onder duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit verstaan en hoe we dat gaan realiseren. Dit mondt uit in een ontwikkelingsvisie voor Overijssel.
3	In hoofdstuk 3 schetsen we hoe wij onze sturingsfilosofie uit 'de vitale coalitie van de provincie Overijssel' en het Coalitieakkoord & Overijssel in het ruimtelijk-fysieke beleid waarmaken en welke instrumenten we inzetten.
4 + 5	In de hoofdstukken 4 en 5 schetsen we voor de groene en stedelijke omgeving per thema onze uitvoeringsacties om de beleidsambities in de fysieke leefomgeving te realiseren.
6	Hierin geven we een korte vooruitblik naar de definitieve Omgevingsvisie, die in juni 2009 zal verschijnen.

* Het hele document + bijlagen is te downloaden op www.omgevingsvisie.nl of op te vragen via omgevingsvisie@overijssel.nl.

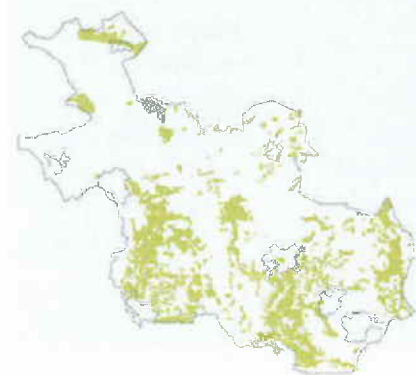
Voorbeeld

Hoe geven we vorm aan onze 'sturing op ruimtelijke kwaliteit?' Een voorbeeld voor het Oude Hoevenlandschap uit onze Catalogus Gebiedskenmerken. (Deze catalogus is in z'n geheel te zien op www.omgevingsvisie.nl)

2.2 Laag van het agrarisch cultuurlandschap • Oude Hoevenlandschap

Eenheid

Overzicht oude hoevenlandschap

Kenmerken

Landschap met verspreide erven. Het werd ontwikkeld nadat de complexen met de grote essen 'bezet' waren en een volgende generatie boeren nieuwe ontwikkelingsruimte zocht. Die vonden ze bij kleine dekzandkopjes die individueel werden ontgonnen. Dit leidde tot een landschap dat dezelfde opbouw kent als het essenlandschap, alleen in een meer kleinschalige, meer individuele en jongere variant. Deze kleinere maat en schaal is tevens de reflectie van de natuurlijke ondergrond.

Essenlandschap in het klein met samenhangend systeem van es/kamp, erf op de flank, natte laagtes en – voormalige – heidevelden. Ordening vanuit de erven, die de 'organische' vormen van landschap volgt. Spinragstructuur vanuit de erven naar de omliggende gronden en tussen de erven.

Contrastrijke landschappen met veel variatie op de korte afstand: open es, kleinschalige flank met erf (zie § 3.6), kleinschalige natte laagtes met veel houtwallen (zie § 2.3), open heidevelden en -ontginningen (zie § 2.4). Daartussen: kleinere (boven)lopen van beken (zie § 2.3).

Ondergrond: kleinschalige dekzandgronden.

Ontstaan: vanaf ± 1200.

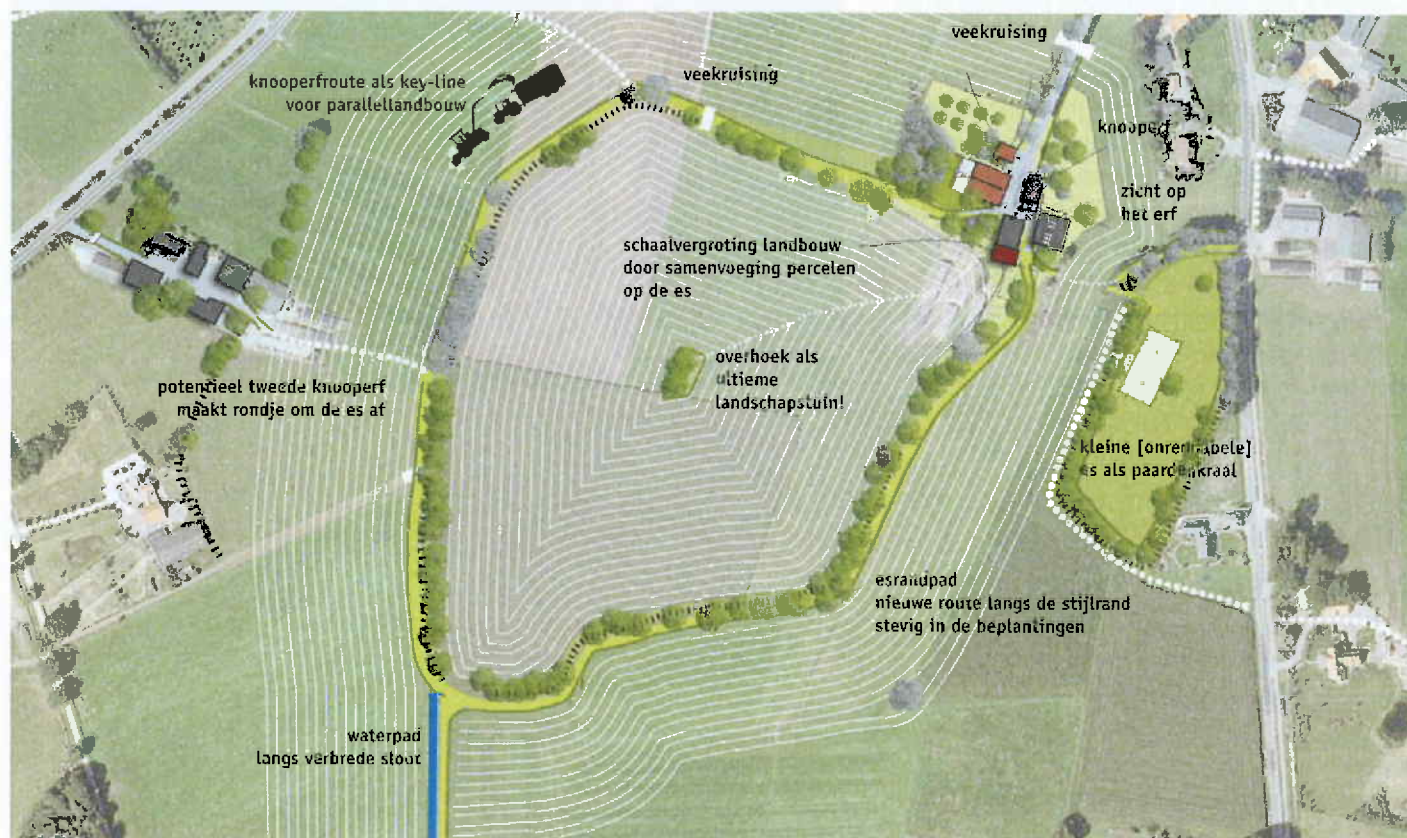
Structuur: organisch, routes van erf tot erf.

Nederzetting: verspreide individuele erven, geen dorpen.

Schaal erven: middelgrote erven, met verschillende volumes en zware beplantingen.

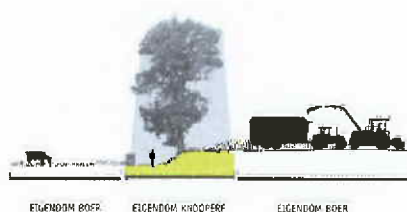
Beplantingen: eiken, houtwallen.

Beeld: oude hoevenlandschap

Ontwikkelingen

- Samenhang erven/essen/flanken/heide(ontginningen)/laagtes verdwijnt.
- Open karakter van de essen wordt bedreigd door toename bebouwing, en grondgebruik bij bijvoorbeeld boomteelt.
- Vanwege de kleinschaligheid van het hoevenlandschap is dit landschapstype gevoeliger voor verandering dan bijvoorbeeld het essenlandschap.
- Schaalvergroting in de landbouw en toename van burgererven veranderen het karakter van dit kleinschalige werklandschap.

Schema: functioneel grootschalige landbouw in een ruimtelijk kleinschalig landschap.

Ambitie

De ambitie is het kleinschalige, afwisselende oude hoevenlandschap vanuit de verspreid liggende erven een ontwikkelingsimpuls te geven. Deze erven bieden veel ruimte voor landbouw, wonen, werken, recreatie, mits er wordt voortgebouwd aan kenmerkende structuren van het landschap: de open esjes, de routes over de erven, de erf- en landschapsbeplantingen. Binnen deze structuren zijn er vol op mogelijkheden om een functioneel grootschalige landbouw in een kleinschalig landschap te ontwikkelen.

Voorbeeld: knooperven, nieuwe verbinding tussen landschap, wonen, landbouw, cultuurhistorie en recreatie [bron: InnovatieNetwerk, Provincie Overijssel, gemeente Tubbergen, Van Paridon en de Groot Landschapsarchitecten, concept pilots feb 07].

Sturing

Norm

- De essen en esjes dienen een beschermende bestemming te krijgen, gericht op instandhouding van de karakteristieke openheid, de huidige bodemkwaliteit en het huidige reliëf.
- De dragende structuren van het oude hoevenlandschap, waaronder de groenstructuur en routes, dienen een beschermende bestemming te krijgen, gericht op instandhouding van de schaalverschillen tussen erf met erfbeplanting, open es(je), beekdal en voormalige heidevelden en de toegankelijkheid.

Richting

- Als ontwikkelingen plaatsvinden in het oude hoevenlandschap, dan dragen deze bij aan accentuering van de samenhang van en de karakteristieke verschillen tussen de erven met erfbeplanting, open es(je), beekdal en voormalige heidevelden, waaronder de mate van openheid en kleinschaligheid. En bij te dragen aan instandhouding en vergroting van de toegankelijkheid over de erf tot erfroutes.

Geert Jansen, Commissaris van de Koningin

"Als College van Gedeputeerde Staten zijn we trots op deze Ontwerp-Omgevingsvisie. Hiermee bevorderen we welvaart en welzijn voor inwoners en inwoners in Overijssel nu en in de toekomst. Overijssel is een rijke en gevarieerde provincie en we zijn samen verantwoordelijk voor de kwaliteit van onze leefomgeving. In de Omgevingsvisie laten we op een verfrissende manier zien hoe wij tegen de ontwikkeling van die omgeving aankijken. We laten zien hoe sociaaleconomische ontwikkelingen samen kunnen gaan met de versterking van ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid. We geven heel helder de provinciale belangen aan en we maken ons hard om die – samen met onze partners – te verwezenlijken. Wij werken samen aan een mooi en dynamisch Overijssel waar groei en groen in balans zijn.

Colofon

Datum

December 2008

Auteur

Programmateam Omgevingsvisie Overijssel

Fotografie/Illustraties

Kaart: H+N+S Landschapsarchitecten /

Van Paridon & De Groot Landschapsarchitecten

Fotografie:

Magreet Vloon

Job Boersma

Project/kenmerk

Programma Omgevingsvisie

Inlichtingen bij

Secretariaat team Projecten en Programma's

038 499 87 04

Omgevingsvisie@overijssel.nl

Adresgegevens

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2

Postbus 10078

8000 GB Zwolle

Telefoon 038 499 88 99

Fax 038 425 48 88

provincie.overijssel.nl

www.omgevingsvisie.nl